

Tématem naší práce je alienativní lyrika v rané tvorbě Daneho Zajce, Vena Taufera, Gregora Strniši (tj. sbírky z let 1958–1965) a zralé jádro poezie Svetlany Makarovičové (básně z 1. pol. 70. let 20. stol.). V této době významně ovlivňovala kulturní dění ve Slovinsku periodika *Revija 57* a *Perspektive*, která byla myšlenkovým zázemím i pro uměleckou tvorbu. Souběžně s alienativními básníky působí několik dalších lyriků, kteří se v jistých aspektech alienativní poetice přibližují. Jsou to Božo Vodušek, Edvard Kocbek, Saša Vegriová a Niko Grafenauer. Vzájemnou podobnost zapříčinil i vliv existenciální filozofie, která v 60. letech 20. stol. výrazně působila na slovinskou literární tvorbu i kulturní život vůbec.

Pro podrobnou analýzu a interpretaci jednotlivých sbírek alienativní poezie jsme zvolili hledisko fikčních světů lyriky. Základem pro teoretické vymezení fikčního lyrického světa pro nás jsou úvahy Miroslava Červenky. V centru naší pozornosti stojí lyrický subjekt a klademe tět důraz na existenci malých fikčních světů (jednotlivých básní či básnických cyklů), které utvářejí fikční světy konkrétních básnických sbírek, autorů či celého básnického směru. Tyto světy jsou vzájemně prostupné. Hlavním tématem a ideovým základem všech fikčních světů alienativní poezie je lidská existence: u Daneho Zajce je ztvárněna jako pobyt v nepřátelském a absurdním světě, kterému vládne temná a krutá síla. Možnosti transcendence subjektu jsou velmi omezené. Veno Taufer ve svých fikčních světech klade otázky, jaké jsou možnosti naplnění existence, podstatným formujícím rysem jsou u něj ironie a náznaky herního principu. Zajc i Taufer chápou jako důležitou součást lidského bytí komunikaci. Téma lidské existence je ve fikčních světech Gregora Strniši zasazeno do kontextu mýtu ve vesmírné perspektivě a ztvárněno nezřídka jako (marný) boj. Významné místo zauímají motivy tvorby a tvoření. Fikční světy Svetlany Makarovičové se formálně navazují na tradici lidové balady, svou podstatou však rovnět směřují k základním otázkám lidské existence. Nahlížejí ji však prostřednictvím témat ťenství a otázky viny a trestu.

Alienativní lyriku zásadně ovlivnil dosavadní vývoj slovinské poezie, především období od romantismu po meziválečnou avantgardu. Spojení s romantismem se projevuje jak v rovině lyrického subjektu, tak v oblasti motivů, nejvýrazněji je navázáno na oblast erotiky.